

به نام خدا

مجله یغما

مجله ای: ادبی، علمی، تاریخی،
انتقادی و گاهی اوقات هم سیاسی
بود

شروع انتشار

طی سالهای ۱۳۲۷ تا ۱۳۵۷ بصورت ماهانه در تهران منتشر می شد.

مدیر و سردبیر

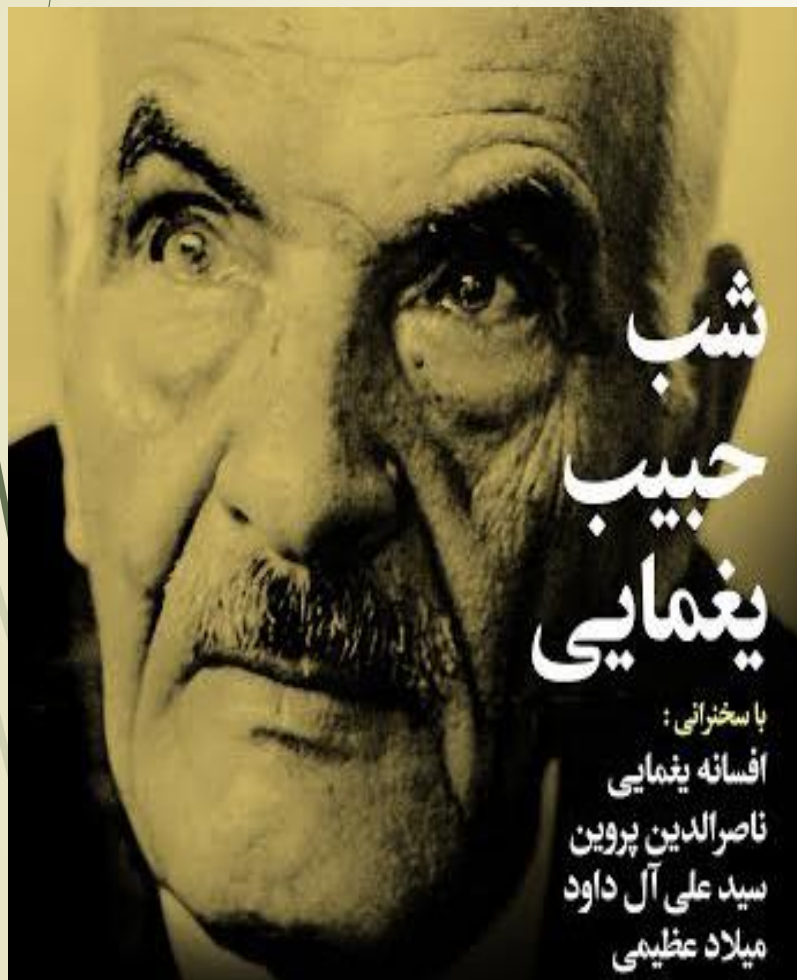
حسب رغمائی

محقق ادبی، روزنامه نگار و شاعر
متولد سال : ۱۲۸۰ شمسی

حبیب یغمایی:

در سال ۱۲۸۰ شمسی در دهکده مسکین «خور» در خانه‌ای محقر و گلین به دنیا آمد. در دوران کودکی در مکتب‌خانه‌های خور و در خدمت پدر درس خواند و یغمایی در جوانی برای دانش‌اندوزی رهسپار شاهرود شد و در ۲۰ سالگی ازدواج کرد. یغمایی در سال ۱۳۰۰ شمسی پس از ازدواج راهی تهران شد و در مدرسه آلیانس و پس از آن در دارالمعلمین عالی نزد استادانی چون علامه اقبال آشتیانی و عبدالعظیم خان قریب به تحصیل پرداخت. وی در سال ۱۳۱۴ به مدیریت کل نگارش وزارت معارف منصوب شد و به کار تدوین کتب درسی نظارت داشت. در سال ۱۳۱۲ همکاری مستمر او با محمدعلی فروغی آغاز شد که تا پایان عمر فروغی در ۱۳۲۱ ادامه یافت. در این دوران کلیات سعدی به تصحیح فروغی با همکاری یغمایی انتشار یافت. هم‌زمان یغمایی گرشاسب‌نامه اسدی طوسی را ویرایش و چاپ کرد و کتابی محققانه به نام سعدی‌نامه گردآوری کرد و جزو انتشارات مجله آموزش و پرورش به چاپ رساند.

حبیب یغمایی:

یغمایی در سال ۱۳۲۷ شمسی مجله یغما را تأسیس کرد و در همین سال به ریاست معارف کرمان برگزیده شد. در سال ۱۳۳۱ در زمان وزارت فرهنگ دکتر مهدی آذر، یغمایی رئیس اداره انطباعات شد. به پیشنهاد او نام اداره به اداره نگارش تغییر یافت. در هنگام تصدی این مقام با تعدادی از شخصیت‌های برجسته فرهنگی و ادبی آشنا شد. نیما یوشیج زمانی کارمند اداره او بود. یغمایی پس از سال‌ها تدریس در دارالفنون، دارالمعلمین عالی و دانشگاه تهران از کار دولتی بازنشسته شد. در سال ۱۳۵۵ دانشکده ادبیات دانشگاه تهران به پاس خدمات ارزنده‌اش به فرهنگ کشور، دکترای افتخاری زبان و ادبیات فارسی به او اعطا کرد. در آخرین مجمع کنگره تحقیقات ایرانی در شهریور ۱۳۵۶ در دانشگاه کرمان، مقارن با سی‌امین سال انتشار مداوم مجله یغما، در یکی از جلسات کنگره از مجله و مدیر آن حبیب یغمایی به اتفاق چند تن دیگر تجلیل شد. حبیب یغمایی در ۲۴ اردیبهشت سال ۱۳۶۳ در تهران درگذشت، پیکر او به زادگاهش؛ خور و بیابانک انتقال یافت و در آرامگاه و کتابخانه احداثی خود آرام گرفت.

حبیب یغمایی و تاثیرگذاری

تجلیل تلویزیون ملی ایران
از مجله یغما

● حبیب یغمائی

هفته گذشته تلویزیون ملی ایران ضمن اشاره به مقاله سپیدوسپاه درباره مجله یغما و همچنین مقالاتی که مجلات مختلف در حمایت از یغما نوشته بودند از بینندگان خود خواست که با مشترک شدن مجله یغما بیاری آقای حبیب یغمائی مدیر دانشمند مجله یغما برخیزند.

سه حوزه مهم بیش از سایر زمینه‌ها به فعالیت پرداخته و تأثیر شایسته بر جای نهاده

۱- مقوله متن‌شناسی و تصحیح متون

۲- شاعری

۳- مجله‌نگاری

تاریخ انتشار اولین شماره در فروردین ۱۳۲۷ و آخرین شماره در اسفند ۱۳۵۷ بود.

نویسندگان و ادیبان برجسته

محمود صناعی، محمد علی اسلامی ندوشن، مجتبی مینوی، جلال الدین همایی، محیط طباطبایی و محمد معین نتایج تحقیقات خود را در این مجله منتشر می کردند، به طوری که دوره مجله یغما از مهم ترین منابع ادبی ایران در فاصله سالهای ۱۳۲۷ تا ۱۳۵۷ و مجموعه ای از آثار بزرگ ترین محققان معاصر ایران است.

بزرگمردان از راست: کیکاووس جهان داری، مجابی، افشار، جلال ستاری، یغمایی، ناشناس، ضیاء الدین سجادی، باستانی پاریزی، ناشناس و کاوم دهگان خرم آباد بالای قلعه فلک الافلاک

یغمایی درباره دغدغه های روزانه مردم نیز مقاله هایی منتشر کرده است

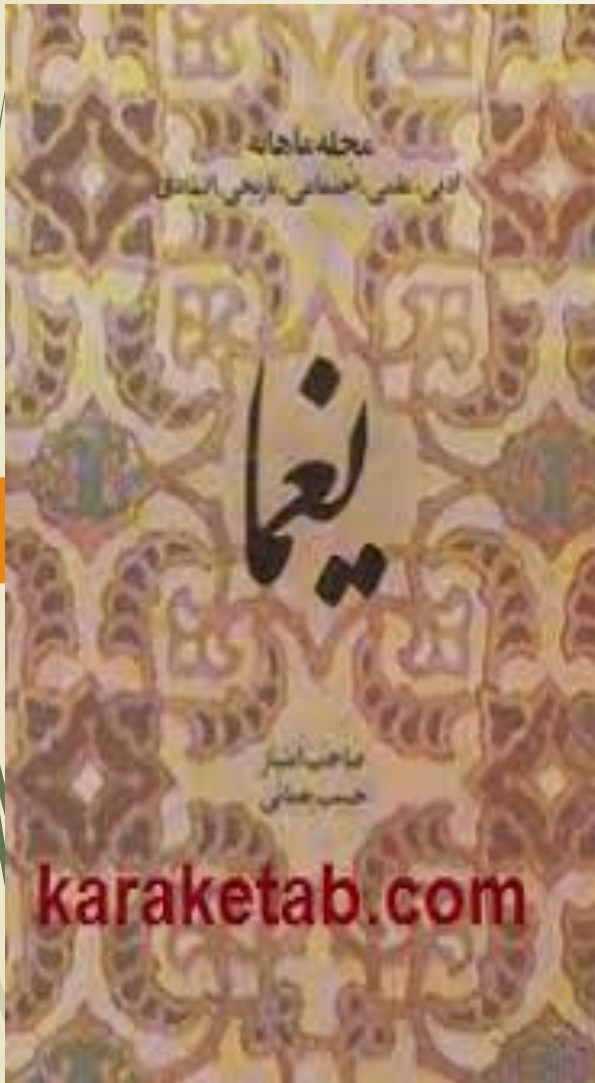
رفیق نخستین نامی بود که برای مجله انتخاب شد. حبیب آن نام را در نظر گرفته بود. ولی الله نصر به سبب تبلیغات حزب توده و استفاده آنان از این واژه، با رفیق مخالفت کرد. سرانجام نشریه را یغما نامیدند.

مجله یغما بزرگ‌ترین خدمت حبیب یغمایی به زبان و ادب فارسی و پژوهش‌های ایرانی است. مجله مذکور از منظم‌ترین انتشارات دوره خود بود که اول هر ماه به چاپ می‌رسید. یغما پردوام‌ترین مجله ادبی صد سال اخیر ایران است.

یغما به صورت ماهانه و در ۶۴ صفحه منتشر می‌شد. از مجله یغما در مدت ۳۱ سال جمعاً ۳۶۶ شماره انتشار یافت. تاریخ انتشار اولین شماره در فروردین ۱۳۲۷ و آخرین شماره در اسفند ۱۳۵۷ بود.

بهای اشتراک سالیانه در ایران: ۲۰۰ ریال و در خارج: دو لیره انگلیسی بود. تک‌شماره: ۲۰ ریال.

به‌ندرت در دفتر مجله تک‌فروشی اتفاق می‌افتاد و کسانی که علاقه‌مند بودند؛ ولی مشترک مجله نبودند نشریه را از روزنامه‌فروشی‌ها تهیه می‌کردند.

دفتر ابتدا در خانه **یغمایی** در خیابان ژاله، سپس در پاساژ اقبال و بعدها به خیابان ظهیرالاسلام، صفی علیشاه و در آخر به خیابان خانقاه منتقل شد. در سالهای آخر هم آپارتمان کوچکی بود.

در سالهای پایانی انتشار، نشریه حدود ۵۰۰۰ تیراژ داشت.

تعداد صفحات:

یغمایی تصمیم گرفت مقاله‌ها و مطالب را طوری مرتب و درج کند که بیش از ۶۴ صفحه نشود. طی سی‌ویک سال انتشار این روال ادامه داشت، مگر چند شماره که تعداد صفحه‌های آنها بیشتر است

چگونگی انتشار

یغمایی در سال ۱۳۰۱ درخواست داد تا امتیاز انتشار مجله یغما را صادر کنند و برای نخستین بار در همان سال امتیاز انتشار مجله مذکور از سمت وزارت معارف صادر شد. پس از آن تصمیم گرفت مجله را اندرز بنامد و درخواست تغییر نام داد. طی مصوبه‌ای در سال ۱۳۰۲ با تغییر اسم موافقت شد و امتیاز انتشار اندرز را گرفت؛ اما مجله‌ای با نام فوق هیچ‌گاه منتشر نشد. او فقط یک دلیل برای منصرف‌شدنش از چاپ نشریه آورد آن‌هم گرفتاری‌های پیش‌آمده در زندگی است.

پیش از اقدام یغمایی برای انتشار یغما، شوهر خواهر او عبدالحسین ادیب یغمایی قصد راه‌اندازی نشریه‌ای با نام یغما را داشته است؛ اما آن مجله هم هرگز به چاپ نرسید!

درخواست بعدی، برای امتیاز مجله در سال ۱۳۲۶ بود که به چاپ مجله در فروردین ۱۳۲۷ منجر شد. در این فاصله زمانی، از سال ۱۳۰۱ تا ۱۳۲۶، سردبیر یغما یک جا نشست و تجربه‌های بسیاری در زمینه انتشار مجلات کسب کرد. یک دوره کامل سردبیر مجله نامه فرهنگستان شد و سه سال مدیر مجله وزارت فرهنگ (آموزش و پرورش) بود. در فروردین ۱۳۲۷ با کوله‌باری از تجربه‌های ناب و تمام قدرت خویش انتشار نشریه خود را آغاز کرد.

اهداف ایجاد نشریه

نخست آنکه منظور اصلی و کمال مطلوب ما در ایجاد و انتشار این مجله نمایاندن و شناساندن و باز گفتن و باز نوشتن آثار و گفتار بزرگان و هنرمندان سرزمین وسیعی است که اکنون هسته مرکزی آن بنام «ایران» خوانده میشود

دلیل شهرت

کمتر مجله‌ای مانند یغما پیدا می‌شود چه از حیث محتوا و چه ظاهر و نظم. چون این نشریه، حاصل سال‌ها تجربه و تلاش با عشق یغمایی بود. یغما ناشر اندیشه ادیبانی چون علامه قزوینی، دهخدا، بهار، فروزانفر، مینوی، فروغی، سیدحسن تقی‌زاده، احمد بهمنیار و... بود. آثار مشهور دهه‌های سی، چهل و پنجاه در این مجله به چاپ رسیده‌اند.

اهداف مجله یغما

یغمایی از آغاز انتشار مجله یغما، چهارچوب و اهداف خود را با دقت معین و تعریف کرده و هیچگاه در طول زمان های طولانی از آن تخطی نکرده است.

مندرجات یغما شامل موضوعات تاریخی، ادبی، جغرافیای تاریخی، خاطرات رجال، برخی مطالب و مقالات سیاسی و اجتماعی و به خصوص سروده های شاعران برجسته سنت گرای معاصر است.

یغمایی شعرشناسی بصیر و آگاه بود.

برخی افراد یغما را مجله کهنه‌پسندان می‌دانند. علتش را می‌توان در افکار یغمایی جست‌وجو کرد او تا شماره آخر به‌جز چند نمونه از شعرهای **مهدی اخوان ثالث** شعری نو یا مطلبی که در ستایس ادبیات نو باشد چاپ نکرد مگر یکی دومی آن‌هم به‌اصرار و معرفی دوستان و همکارانش. این نشئت‌گرفته از دیدگاه وی بود که می‌گفت: «باید فکر نو را در قالب‌های قدیمی با قافیه و وزن سرود.» وی معتقد بود که شعر و ادب باید استخوان‌بندی قدیم را داشته باشد و نو بشود. در واقع مطلب و شعر باید نو باشد و همه‌اش سرهم‌بندی دوسه کلمه به نام شعر نباشد.

یغما هر چند نشریه‌ای سیاسی نبود و حتی مطالب اجتماعی آن در مقایسه با سایر مطالبش اندک می‌نمود، لیکن گاه به طور رسمی و جدّی وارد عرصه سیاست شده است.

مقالات استاد شادروان مجتبی مینوی در سلسله گفتارهایی که تحت عنوان «آزادی و آزادفکری» در سال‌های نخست مجله به طبع رسیده کاملاً جنبه سیاسی دارد.

علت توقف از سر مقاله تلخ تر از زهر از زبان حبیب یغمایی

مجله یغما پس از سی و یک سال انتشار مرتب، ورشکست و تعطیل شد. اکنون بنده مانده ام و مقداری مجله و کتاب که خریدار ندارد و مبالغی قرض. به من رحم کنید و بدهی خود را پردازید.

یغمایی پس از سی و یک سال انتشار یغما در شماره آخر یغما (اسفند ۱۳۵۷) نوشت:

سی و یک سال، عمری است نسبتاً طولانی؛ در این مدت مدید مجله‌ای ادبی و معنوی را با مقالاتی مستند و دقیق و اشعاری نغز و اصیل، با سرمایه‌ای قلیل، و مشتریانی غالباً بی‌بندوبار، در دوران حکومتی بی‌فرهنگ و بی‌اعتنا، با سازمان‌هایی مزاحم و آزاردهنده... بی‌هیچ وقفه و تعلل، گرداندن و انتشار دادن، کاری سرسری و شوخی نیست.

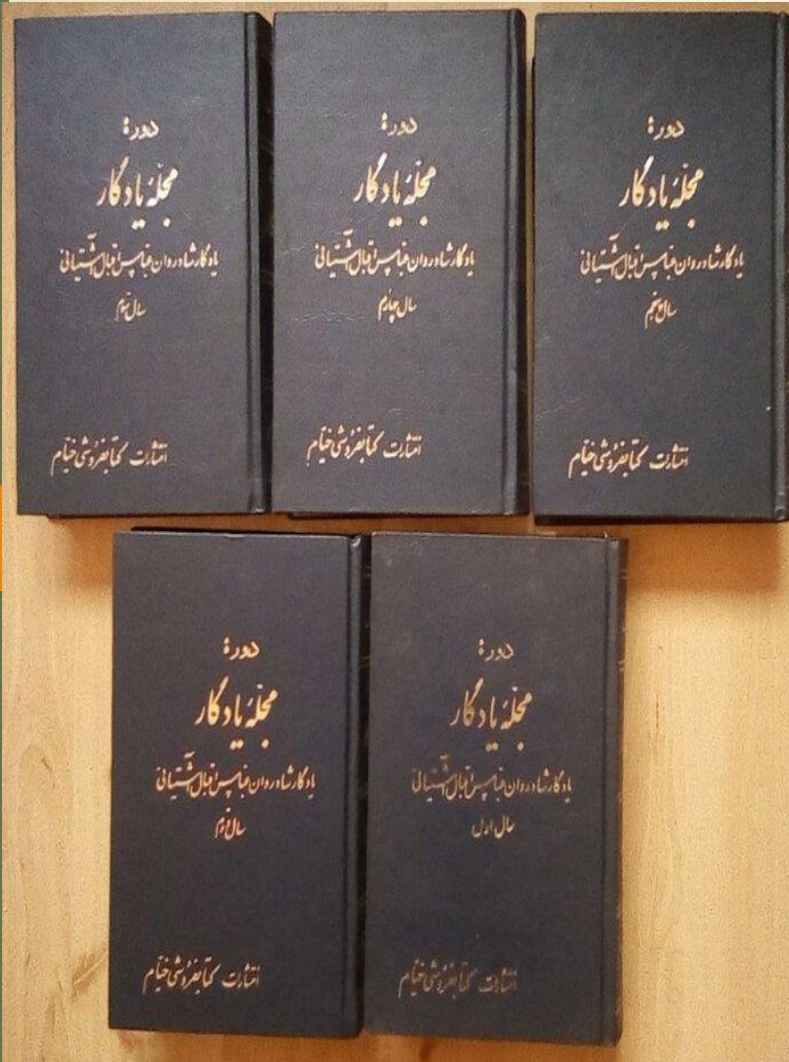
مجله یادگار و مقایسه آن با مجله یغما

سردبیر: عباس اقبال آشتیانی

یادگار یک مجله به زبان فارسی بود که از سال ۱۳۲۳ تا ۱۳۲۸ در مجموع در ۵۰ شماره در تهران منتشر شد. سردبیر آن عباس اقبال آشتیانی مورخ و ملی‌گرای ایرانی، بود. مجله یادگار به پژوهش در مورد ادبیات و تاریخ ایران می‌پرداخت.

مجله یادگار بیشتر سرگذشتنامه و شرح حال تاریخی مثل عشایر کرد، محمد قزوینی و احوال بزرگان را می‌نوشت.

اما مجله یغما بدلیل ویژگی‌های خاصی که داشت از بقیه مجلات هم دوره خودش بهتر و کامل‌تر بود این ویژگی‌ها عبارتند از:

- سال‌ها فعالیت، تجربه، تلاش بی‌وقفه و هدفی چون حفظ و نگهداری از زبان و ادب فارسی در پس این نشریه نهفته است.
- یغما تنها یک مجلهٔ ادبی، تحقیقی و پژوهشی نیست؛ بلکه به مسائل و موضوعات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هم می‌پردازد.
- یغمایی دربارهٔ دغدغه‌های روزانهٔ مردم نیز مقاله‌هایی منتشر کرده است.
- صفحات پایانی هر شماره، شامل اخباری است تا از وقایع و حوادث داخلی و خارجی مطلع شویم.
- نکات مهم از طریق مطلبی کوتاه و بیشتر اوقات از طریق شعر بیان می‌شد
- صبر و شکیبایی مدیر نشریه در برابر مخالفان و حتی منتقدان، موجب شده بود تا یغما مجله‌ای آزاد باشد.
- ارتباط میان مدیر و سردبیر نشریه با خوانندگان برقرار بود
- از دیگر ویژگی‌های یغما شماره صفحات آن است. صفحات شماره جدید از یک آغاز نمی‌شود؛ بلکه ادامه صفحه‌بندی شماره‌های قبل است.

- داستان یوسف (پاکیزه ترین قصه ها) نویسنده: اقبال یغمایی موضوع: قصص قرآنی
- پایان سال سی و یکم نویسنده: حبیب یغمایی موضوع: تاریخ ادبیات ایران
- ۱۹ و ۲۰ آذر در تهران نویسنده: محمد علی اسلامی ندوشن موضوع: فرهنگی
- گذر زن از گذار زندگی نویسنده: محمد ابراهیم باستانی پاریزی موضوع: تاریخ فرهنگی، اجتماعی و اداری ایران
- طبیعت آدمی و حکومت قانون نویسنده: محمود صناعی
- نوروژ در کردستان نویسنده: مصطفی کیوان
- لاهور، گاهواره ادب پارسی نویسنده: یمین خان لاهوری
- تاریخ زبان فارسی نویسنده: محمد پروین گنابادی

مقالات مرتبط

- رویکرد سنت گرای مجله یغما به شعر معاصر نویسندگان: مراد علی واعظی و صفیه جمالی
- شعری از وفا در دیوان یغما نویسنده سید محیط طباطبایی
- پژوهش مضمین اجتماعی دوره قاجار در شعر یغما نویسنده مختار نبوی
- وقتی دست نوشته تاریخ حضرت علی (ع) به یغما رفت نوشته محمد تقی فاضل میبدی
- خوان یغما نوشته حسین پژوهش بختیاری
- معرفت تاریخی و الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت نوشته محمد سلماسی زاده

بررسی گفتمان مجله ایرانشهر در باب زنان (حمزه حسینی و محمدرضا علم)

بعد از آشنایی جامعه ایرانی با مدرنیته غربی، جریانات و گروه‌های مختلفی تلاش کردند تا با روش‌های گوناگون از جمله انتشار روزنامه‌ها و مجلات جایگاه و حقوق زنان را دچار تحول کنند. در این مقاله تلاش کردیم تا گفتمان مجله ایرانشهر را نسبت به زنان بررسی کنیم. بدین ترتیب سوال اصلی مقام حاضر این است که گفتمان مجله ایرانشهر به مقوله زنان دارای چه رویکردی بود و چه تاثیری بر گفتمان دولت پهلوی اول نسبت به زنان داشته است؟ یافته‌های این بررسی نشان می‌دهد که گردانندگان ایرانشهر در بستر گذر جامعه ایران از دولت قاجار به دولت پهلوی اول تحول در جایگاه زنان و ترقی و پیشرفت آنها را یکی از مظاهر دولت ملت مدرن تلقی کرده بودند و در برنامه‌ها و اصلاحات نوسازانه‌ی رضاشاه این مسئله مهم را در کانون توجه قرار دادند و با ارایه راهکارهای همچون آموزش و تربیت فراگیر زنان، وضع قوانین برای تحول در حقوق و جایگاه زنان، مبارزه با وضعیت دیدگاه‌های سنتی در مورد زن و همچنین الگو گرفتن از ملل غربی در بعضی موارد جهت بهبودی جایگاه آنها، به عنوان یکی از مجلات پیشگام در پرداختن به مسئله زنان، تاثیر بسزایی در افکار و دیدگاه‌های ایرانیان نسبت به حقوق و جایگاه زنان داشته و موجب گام‌های موثر در تحول نگاه جامعه و حکومت به زن در دوره پهلوی اول شده بود.

بررسی داستان تمثیلی تکدرخت اثر استاد دکتر عبدالحسین زرین کوب

یکی از آثار داستانی زنده یاد زرین کوب، «تکدرخت» است که برای نخستین بار در سال ۱۳۴۷ در مجله یغما به چاپ رسید. «تکدرخت» داستانی «نمادی - فلسفی» است و جزء ادب غنایی که با نثری زیبا، ساده و شیوا نوشته شده، در این مقاله، ضمن بررسی مواضع مهم داستان، در خواهیم یافت؛ تکدرخت، ماجرای شخصیت تمثیلی نویسنده داستان و نقد حال استاد زرین کوب است. «تکدرخت» موجودی تنها است، که تا یادش هست، در برابر باد ایستادگی و مقاومت نشان داده بود، پس از سخنهایی که میان او و پیردرخت و صخره وحشی رد و بدل می شود در می یابد، که راز زندگی و حقیقت هستی در نظرش، ایستادگی، مقاومت و سرانجام «ورود به عرصه بی نیازی» و نزدیک گشتن به قلمرو خدایان است و او این مسائل را با تکامل تدریجی فکری و فلسفی در می یابد و فرجام کار تکدرخت رسیدن به چنین عرصه ای است

موفق و پایدار باشید

مرضیه دهقانی - کارشناس مطبوعات